DOMSTOLENS DOM
den 23 oktober 1997 *

I mål C-160/94,

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av chefsjuristen Richard B. Wainwright och Blanca Rodríguez Galindo, rättstjänsten, båda i egenskap av ombud, delgivningsadress: Carlos Gómez de la Cruz, rättstjänsten, Centre Wagner, Kirchberg, Luxemburg,

sökande,

med stöd av

Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, företrätt av Lindsey Nicoll, Treasury Solicitor's Department, i egenskap av ombud, biträdd av David Anderson, barrister, delgivningsadress: Förenade kungarikets ambassad, 14, boulevard Roosevelt, Luxemburg,

intervenient,

mot

Konungariket Spanien, företrätt av Alberto José Navarro González, generaldirektör med ansvar för samordning av gemenskapsrättsliga tvister, och Gloria Calvo Díaz, abogado del Estado, båda i egenskap av ombud, delgivningsadress: Spaniens ambassad, 4—6, boulevard E. Servais, Luxemburg,

svarande,

* Rättegångsspråk: spanska.

med stöd av

Republiken Frankrike, företrädd av Catherine de Salins, sous-directeur, utrikesministeriets rättsavdelning, och Jean-Marc Belorgey, chargé de mission, samma avdelning, båda i egenskap av ombud, delgivningsadress: Frankrikes ambassad, 8 B, boulevard Joseph II, Luxemburg,

Irland, företrätt av Michael A. Buckley, Chief State Solicitor, i egenskap av ombud, biträdd av John D. Cooke, SC, och Jennifer Payne, barrister, delgivningsadress: Irlands ambassad, 28, route d'Arlon, Luxemburg,

intervenienter,

angående en talan om fastställelse av att Konungariket Spanien har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artiklarna 30, 34 och 37 i EG-fördraget och artikel 48 i akt om anslutningsvillkoren för Konungariket Spanien och Portugisiska republiken och anpassningarna av fördragen (EGT L 302, 1985, s. 23) genom att förbehålla sig ensamrätt till import och export av elektricitet,

meddelar

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden G. C. Rodríguez Iglesias, avdelningsordförandena C. Gulmann, H. Ragnemalm och M. Wathelet samt domarna G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, P. J. G. Kapteyn, J. L. Murray, D. A. O. Edward (referent), J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann och L. Sevón,

generaladvokat: G. Cosmas,

justitiesekreterare: biträdande justitiesekreteraren H. von Holstein,
avdelningsdirektören D. Loutermann-Hubeau,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att muntliga yttranden har avgivits vid sammanträdet den 7 maj 1996 av: kommissionen, företrädd av Richard B. Wainwright och Fernando Castillo de la Torre, rättstjänsten, båda i egenskap av ombud, Konungariket Storbritannien och Nordirland, företrätt av Nicholas Green, barrister, Konungariket Spanien, företrätt av Gloria Calvo Díaz, Republiken Frankrike, företrädd av direktören Marc Perrin de Brichambaut, utrikesministeriets rättsavdelning, i egenskap av ombud, och Jean-Marc Belorgey, och Irland, företrätt av Paul Gallagher, SC, och Jennifer Payne, barrister,

och efter att den 26 november 1996 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Genom ansökan som inkom till domstolens kansli den 15 juni 1994 har Europeiska gemenskapernas kommission med stöd av artikel 169 i EG-fördraget väckt talan om fastställelse av att Konungariket Spanien har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artiklarna 30, 34 och 37 i EG-fördraget och artikel 48 i akt om anslutningsvillkoren för Konungariket Spanien och Portugisiska republiken och anpassningarna av fördragen (EGT L 302, 1985, s. 23, nedan kallad anslutningsakten) genom att förbehålla sig ensamrätt till import och export av elektricitet.

2 I artikel 1.1 i den spanska lagen nr 49/84 av den 26 december 1984 om ett enhetligt utnyttjande av det nationella elektricitetssystemet (*BOE* nr 312 av den 29 december 1984, nedan kallad 1984 års lag) anges följande:

"Det enhetliga utnyttjandet av det nationella elektricitetssystemet genom högspänningsnäten är en statlig offentlig tjänst som syftar till att systemet på bästa möjliga sätt skall utvecklas i enlighet med de uppgifter och den verksamhet som anges i artikel 2 i lagen. Denna offentliga tjänst skall tillhandahållas av ett statligt bolag i enlighet med bestämmelserna i denna lag och dess tillämpningsföreskrifter."

3 I artikel 2.1 i 1984 års lag definieras de uppgifter och den verksamhet som ingår i denna offentliga tjänst, nämligen bland annat:

"...

e) att säkerställa utnyttjande och underhåll ... av alla delar av den internationella anslutningen ...

...

i) att genomföra de internationella handelstransaktioner som bedöms vara lämpliga för att säkerställa elektricitetsförsörjningen, minska de nationella produktionskostnaderna eller, på grund av nationella intressen, tilldela varje företag den del som tillkommer det i denna internationella handel och kontrollera genomförandet av denna,

..."

4 Genom kungligt dekret nr 91/85 av den 23 januari 1985 (*BOE* nr 24 av den 28 januari 1985, nedan kallat 1985 års kungliga dekret), som antogs med stöd av 1984 års lag, anförtroddes uppgifterna och verksamheten det statliga bolaget Red Eléctrica de España SA (nedan kallat Redesa).

5 Då kommissionen ansåg att det av en samlad läsning av de ovan nämnda bestämmelserna i den spanska lagstiftningen framgick att staten, genom Redesa, förbehölls ensamrätt till import och export av elektricitet och att denna rätt stred mot artiklarna 30, 34 och 37 i fördraget och artikel 48 i anslutningsakten, inledde den ett förfarande enligt artikel 169 i fördraget mot Konungariket Spanien.

6 Artikel 48 i anslutningsakten har följande lydelse:

"1. Utan att det påverkar bestämmelserna i punkt 2—3 i denna artikel skall Konungariket Spanien, från och med den 1 januari 1986, gradvis anpassa statliga handelsmonopol enligt artikel 37.1 i Romfördraget och, där det är lämpligt, med beaktande av artikel 90.2 i Romfördraget, så att all diskriminering mellan medlemsstaternas medborgare beträffande de villkor under vilka varor tillhandahålls och släpps ut på marknaden upphör senast den 31 december 1991.

...

2. Konungariket Spanien skall upphäva alla exklusiva exporträttigheter från och med den 1 januari 1986.

..."

7 Artikel 48.3 i anslutningsakten är inte tillämplig på elektricitet.

8 Genom två beslut av den 14 december 1994 tillät domstolens ordförande Republiken Frankrike och Irland att intervenera till stöd för Konungariket Spanien. Genom ett annat beslut av samma dag tillät han Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland att intervenera till stöd för kommissionen.

9 Kommissionen har till stöd för sin talan gjort gällande att det med 1984 års lag och 1985 års kungliga dekret har inrättats ett system enligt vilket endast staten, genom statsägda Redesa, har rätt att importera och exportera elektricitet. Den har hävdat att denna ensamrätt strider mot artiklarna 30 respektive 34 i fördraget samt mot artikel 37, såsom denna skall tillämpas på Konungariket Spanien enligt artikel 48 i anslutningsakten, och kan varken anses vara befogad med stöd av artikel 36 eller artikel 90.2 i fördraget.

10 Inledningsvis har den spanska regeringen bestridit att 1984 års lag och 1985 års kungliga dekret ger Redesa ensamrätt till import och export av elektricitet.

11 I detta avseende har den till att börja med preciserat att elektricitetsförsörjningen genom ett kungligt dekret år 1924 förklarades vara en offentlig tjänst, men att de olika försörjningsverksamheterna såsom produktion, transport och distribution inte skulle ingå i statens exklusiva behörighet.

12 Vidare har den uppgivit att det just var för att komma till rätta med de problem som uppstod på grund av det stora antalet företag som producerade och distribuerade elektricitet — framför allt vad gällde en tryggad försörjning och uppkomsten av stora och kostsamma överskott — som 1984 års lag antogs. Det framgår dock av

skälen till lagen, dess titel och bestämmelser, i synnerhet artikel 1.1, att avsikten inte var att inrätta en enda verksamhet för bedrivande av alla försörjningsverksamheter, utan att kontinuerligt förena olika elektricitetsföretags utnyttjande på grundval av kriterier avseende ekonomisk effektivitet och under iakttagande av företagens äganderätt och deras frihet att driva sina anläggningar. Således ansvarar Redesa endast för det enhetliga utnyttjandet av det nationella elektricitetssystemet genom transportnätet.

13 Slutligen har den spanska regeringen gjort gällande att artikel 2.1 i, i 1984 års lag, inte i sig ger någon ensamrätt till internationella handelstransaktioner, utan endast innebär att Redesa kan genomföra sådana transaktioner när de villkor avseende allmänintresset som uttryckligen anges i denna bestämmelse är uppfyllda.

14 Kommissionen har invänt att det tydligt följer av artikel 2.1 e och 2.1 i, i 1984 års lag, att Redesa har ensamrätt till import och export, även om en sådan rätt inte uttryckligen nämns i bestämmelserna. Den har dessutom framhållit att Konungariket Spanien inte har angivit ett enda exempel på att andra företag än Redesa har genomfört sådana internationella handelstransaktioner som avses i punkt i.

15 Kommissionens invändning kan dock inte godtas.

16 Det kan nämligen konstateras att kommissionen med sin talan har anklagat Konungariket Spanien för att genom bestämmelserna i 1984 års lag och 1985 års kungliga dekret ha inrättat ett lagstadgat monopol på import och export av elektricitet till fördel för staten, vilket utövas genom Redesa.

17 Vid ett förfarande om fördragsbrott enligt artikel 169 i fördraget ankommer det på kommissionen att styrka det föregivna brottet. I detta fall har den emellertid inte visat att det finns spanska lagbestämmelser som innebär att Redesa ges en sådan ensamrätt.

18 Enligt lydelsen av de bestämmelser som kommissionen har åberopat ansvarar Redesa nämligen endast för det enhetliga utnyttjandet av det nationella elektricitetssystemet genom högspänningsnäten. Med hänsyn till sammanhanget för och skälen till 1984 års lag, såsom dessa har beskrivits av den spanska regeringen, utan att motsägas av kommissionen, omfattar detta enhetliga utnyttjande snarare en samordning av de verksamheter genom vilka olika företag som producerar och distribuerar elektricitet deltar i landets elektricitetsförsörjning än en koncentration av verksamheterna till en enda aktör.

19 I detta avseende finns det inget stöd för en motsatt uppfattning i det förhållandet att Redesa, enligt artikel 2.1 e i 1984 års lag, ansvarar för att säkerställa utnyttjandet av alla delar av den internationella anslutningen, eftersom detta utnyttjande inte utesluter att andra företag än Redesa kan få tillgång till det transportnät som Redesa ansvarar för — däribland delarna för den internationella anslutningen — för att importera och exportera elektricitet.

20 Vidare kan det konstateras att i den mån som det i artikel 2.1 i i 1984 års lag anges att Redesa under vissa förutsättningar skall tilldela varje företag den del som tillkommer det i den internationella handeln, måste detta betyda att dessa företag kan delta i sådan handel och att det inte är uteslutet att de fritt kan göra detta även när nämnda förutsättningar inte är uppfyllda.

21 Eftersom kommissionen genom sin talan endast har ifrågasatt det lagstadgade monopolet på import och export av elektricitet, såsom detta framgår av den påtalade lagstiftningen, är kommissionens argument, att Konungariket Spanien inte har angivit något fall när ett annat företag än Redesa faktiskt har importerat och exporterat elektricitet, irrelevant.

22 Under dessa omständigheter skall kommissionens talan ogillas, utan att det är nödvändigt att pröva parternas övriga grunder och argument.

Rättegångskostnader

23 I enlighet med artikel 69.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Eftersom kommissionen har tappat målet skall den ersätta rättegångskostnaderna. Enligt artikel 69.4 i rättegångsreglerna skall medlemsstater och institutioner som har intervenerat bära sina egna rättegångskostnader.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

följande dom:

1) Talan ogillas.

2) Europeiska gemenskapernas kommission skall ersätta rättegångskostnaderna.

3) Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, Republiken Frankrike samt Irland, som har intervenerat, skall bära sina egna rättegångskostnader.

Rodríguez Iglesias Gulmann Ragnemalm Wathelet

Mancini Moitinho de Almeida Kapteyn Murray

Edward Puissochet Hirsch Jann Sevón

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 23 oktober 1997.

R. Grass — G. C. Rodríguez Iglesias

Justitiesekreterare — Ordförande